

Zona 0 de l'establiment ibèric de la Vil·la Romana de Darró

Albert López Mullor ; Xavier Fierro Macía

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

Index

1. Situació i descripció del conjunt	3
2. Antecedents generals	
2.1. Les primeres notícies i intervencions	7
2.2. Les excavacions de 1977 a 1996	8
- La destrucció del 1977	9
- Els treballs de 1980 a 1984	10
- El període 1984-1993	11
- Les campanyes de 1996-2000	13
3. Objectius i mètode de la campanya de 2001-2002	16
4. Desenvolupament dels treballs	
4.1. Les campanyes realitzades a llevant de C3 entre 1981 i 1984	18
4.2. La campanya de 2001-2002	19
5. Interpretació de les troballes	24
6. Bibliografia	29
7. Repertori estratigràfic	32
8. Inventari dels materials	71
9. Plànols	95 °

Situació i descripció del conjunt

Les ruïnes de Darró són al nucli urbà de Vilanova i la Geltrú, al final del passeig marítim de Ribes Roges. Ara per ara, les zones excavades s'estenen per una sèrie de parcel·les situades entre el turó de Sant Gervasi, la línia fèrria, el passeig marítim i el carrer de Juan de la Cosa. Això no obstant, el sector que va ser ocupat pels antics és molt més gran, perquè abraça tota la superfície del turó, així com una sèrie de finques a l'altre costat de la via del tren, entre el peu del pujol i l'escola *Llebeig*.

La part excavada del jaciment s'ha dividit en quatre grans zones teòriques. La zona 0, on van començar les recerques sistemàtiques actuals, es troba a l'oest del conjunt, prenent com a nord convencional el traçat del ferrocarril. S'anomena zona 1 a la finca situada immediatament a llevant, a l'altre costat del carrer de Ponent, que travessa la via per sota d'un túnel. La zona 2 és a migdia de la 1 i es tracta d'un solar que, abans, donava al passeig de Ribes Roges i al carrer d'Alexandre de Cabanyes. En haver desaparegut, el març de 1998, una gran part del traçat d'aquest carrer, ara no hi ha cap solució de continuïtat entre les zones 1 i 2. Finalment, la zona 3 és la plaça de Darró, situada entre les zones 0, 2, un bloc d'apartaments i la platja. Aquesta plaça, un cop excavada, es va tornar a urbanitzar el juny de 1998, tot preservant les restes que conté el subsòl.

A la zona 0 es conserven una colla de cases de l'època ibèrica arrenclades als dos costats d'un carrer antic traçat d'est a oest. Aquestes cases es distingeixen mitjançant un número atribuït convencionalment, i es caracteritzen per mostrar les ruïnes de les compartimentacions successives que van tenir. S'han diferenciat un total de cinc cases i una sèrie de dependències de treball i emmagatzematge a cel obert, entre les quals destaquen un sofisticat sistema de dipòsit i decantació d'aigües, forns i sitges. Al subsòl de les cases ibèriques del segle II aC, ja esmentades, es van trobar ruïnes d'habitatges dels segles IV i III aC. L'estat de conservació era molt precari i avui romanen tapades, per a la seva preservació. A

més, per sota d'un dels habitatges del segle II —el núm. 3—, i dins una capa coberta per les aigües freàtiques, el 1997, es van descobrir nombroses restes vegetals que han ajudat a reconstruir el paisatge de Darró a l'època de la primera ocupació ibèrica.

Dalt del turó de Sant Gervasi hi ha els vestigis més remots de l'establiment de Darró. Fins ara no s'hi havia pogut excavar aquest sector del jaciment per ser de propietat privada, i a més era molt més urgent resoldre els problemes que plantejava la pressió urbanitzadora a les finques situades a la plana litoral. En el moment de redactar aquesta memòria s'han iniciat les obres per reconvertir el *xalet del Nin*, situat al cim del turó, en un hotel i s'han realitzat els primers sondeigs estratigràfics a la acròpolis ibèrica, dirigits per Joan Manuel García Targa, que han donat resultats positius. Això no obstant, als vessants del turó s'havien dut d'antuvi algunes prospeccions, en què es van trobar, fora de context, arrossegats per l'erosió, els materials més antics del jaciment, els quals daten del segon quart del segle V aC.

La plaça de Darró, anomenada convencionalment *zona 3*, conté vestigis de l'època ibèrica, bàsicament dels segles II-I aC, encara que en superfície també s'hi han trobat ruïnes molt disperses corresponents a la *pars rustica* de la vil·la romana. El mal estat de conservació de les estructures aparegudes, arrasades pels canvis que va experimentar la desembocadura del torrent, va impossibilitar la presentació dels vestigis, que romanen colgats i protegits sota la glorieta construïda l'any 1998.

Al centre de la *zona 1* es van localitzar vestigis ibèrics -avui tapats-, també del segle II aC, els quals consisteixen en un enreixat de cases, molt semblant al que ja s'ha vist a la *zona 0*. Aquestes cases tenen a llevant les ruïnes d'un altre forn ibèric per coure-hi ceràmica, molt més gran que no pas els de la mateixa *zona 0*, però de forma el·líptica, el qual es va usar els segles III i II aC. Sota les cases esmentades, es troben les ruïnes d'un altre forn, en aquest cas de planta circular.

Durant l'excavació es va trobar l'interior ple d'àmfores de tipus púnic-ebusità, idèntiques a les produïdes a Eivissa al llarg del segle III aC.

Molt a prop dels vestigis ibèrics, i de vegades a sobre, en la *zona 1* també es pot advertir la presència de ruïnes de la *pars rustica* de la vil·la romana. Aquestes instal·lacions pertanyien a una explotació agrícola que hi va haver en el lloc de Darró des dels anys 50/40 del segle I aC fins al menys al segle VI de la nostra era. En aquest sector, on les coneixem parcialment, no s'han conservat gaire bé, ja que els materials de construcció utilitzats eren molt escadussers i s'han vist molt afectades pels conreus moderns. Tot i això, a migdia del predi, s'han trobat vestigis remarcables, ordenats al voltant d'un gran pati rectangular delimitat al nord, per un edifici rectangular que allotjava les ruïnes d'un *torcularium* i d'una *cella vinaria*, a l'est hi havia un edifici, excavat parcialment, amb les restes d'una almàssera, a migdia hi havia les dependències de la terrisseria romana i a ponent estava situada la desembocadura d'un torrent que abocava les aigües a una petita llacuna litoral. Aquestes estructures van ser excavades l'any 1998, la seva fundació es va datar dels darrers anys del segle I aC, i se'n va documentar l'ús al llarg del segle I de la nostra era.

Cap a ponent, dins la mateixa *zona*, s'han descobert altres dependències rústiques; les primeres són del segle III dC i les més allunyades, que formen un conjunt molt extens que ocupa el terç occidental de la finca, tot i trobar-se arrasades fins al nivell dels paviments, són prou indicatives de l'àmplia reforma que es va dur a terme en aquesta part de l'explotació agrícola al segon quart del segle V dC. Aquestes darreres van ser traslladades l'any 1997,¹ amb motiu de la construcció d'un bloc d'habitatges, i avui es troben a la part posterior d'aquesta construcció, a la franja de terreny situada a tocar de la línia fèrria.

¹ El trasllat el va fer el Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, després d'una excavació del sector, promoguda per la mateixa institució i dirigida per Victor Revilla Calvo.

Dins la *zona 1*, es conserven les ruïnes de la *pars urbana* de la vil·la. L'acció dels conreus moderns i l'abandó molt lent de les ruïnes han fet que l'estat de conservació no sigui excel·lent. De tota manera, els materials de construcció eren de més qualitat que no pas els de la *pars rustica*, i podem fer-nos-en una idea de l'aparença. Destaca la presència d'un *corredor* contigu a la façana de migdia, d'una sèrie de cambres pavimentades amb *opus signinum*, una mica més al nord; d'unes altres habitacions amb estuc a les parets, de vegades pintat amb motius geomètrics fets en colors, i d'un gran *oecus* amb capçalera poligonal situat gairebé al mig de les restes. Cal afegir que el peristil probablement roman ben bé sota el traçat actual de la línia fèrria. La façana principal, orientada a migdia, donava a un aiguamoll, que va ser ordenat com una mena d'estany que separava la residència d'algunes de les instal·lacions agropecuàries.

La *zona 2* és l'àrea del jaciment que dona al passeig marítim de Ribes Roges. A hores d'ara la majoria de les ruïnes excavades romanen tapades i corresponen a les instal·lacions d'una terrisseria romana, que va funcionar durant gran part de la segona meitat del segle I aC i al llarg de tot el segle I de la nostra era. La troballa principal en aquest sector van ser dos forns de planta rectangular, avui protegits per una estructura bastida amb blocs de formigó i reblerta de sorra.

2. Antecedents generals

2.1. Les primeres notícies i intervencions

Les notícies més antigues sobre el jaciment de Darró es remunten a la *Carta del Doctor D. Jayme Pascual... al Doctor D. Francisco Papiol de Padró*, datada del 1789 i transcrita gairebé completa a la *Historia de Villanueva y Geltrú*, publicada per Josep Coroleu.² L'erudit canonge esmenta *las fábricas subterráneas que se han descubierto* (prop de l'ermita de Sant Gervasi) *y los muchos sepulcros llenos de huesos y calaveras pasado el cráneo de algunas de ellas con un clavo*. Aquest paràgraf, glossat encertadament pels autors de la *Carta arqueológica de la provincia de Barcelona*,³ ens il·lustra sobre la possible existència d'un poblat ibèric, atès el ritu practicat amb els cranis, i dóna a entendre que la presència de les ruïnes era cosa sabuda fa dos-cents anys. Pel que fa a la vil·la romana, a la *Carta arqueológica* es recull la notícia de la troballa d'un paviment de mosaic blanc i negre, que es va destruir, i d'un *home de pedra* del qual no s'ha tornat a tenir cap referència.⁴

Malgrat tot, les primeres evidències tangibles de la presència romana que ens han pervingut es van localitzar arran de les obres del ferrocarril, el 1880: es tracta d'un capitell i una base de columna que, juntament amb altres vestigis semblants trobats més tard, es conserven en el museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú. Poc després, es va donar a conèixer de forma científica l'únic epigrafi descobert al jaciment fins ara, que ja havia estat publicat per Pascual i Coroleu.⁵ Aquestes vistoses troballes van engrescar Albert Ferrer i Soler per tal d'esbrinar el veritable abast de les ruïnes de Darró i, juntament amb alguns col·laboradors, va

² Coroleu, 1979 (2a edició, la primera és de 1879): 29-34.

³ Almagro, Serra, Colominas, 1945: 230.

⁴ *Ibid.*

⁵ Coroleu, 1979: 29-30; CIL, II, 4.444; un estudi més recent a Castellano, 1986.

realitzar els primers estudis que podríem dir arqueològics en el sentit actual del terme.⁶

Un cop desaparegut el senyor Ferrer i Soler, l'interès per la vil·la -en aquell temps l'establiment ibèric no es coneixia gaire- va continuar i el professor Antoni Arribas hi va dur a terme dues campanyes d'excavació sistemàtica. Els treballs d'aleshores es van concentrar en la finca que actualment anomenem *zona 1*, i van servir per a delimitar el mur que tancava la *pars urbana* a migdia i diversos àmbits de la residència (I, VIII, IX, XIV, XV, XVI), alguns dels quals es van buidar del tot. Aquesta recerca, modèlica pel seu temps, es va publicar al cap de poc,⁷ i durant molts anys va ser l'única notícia que es coneixia sobre el sector romà del jaciment.

2.2. Les excavacions de 1977 a 1996

L'activitat arqueològica en la darrera etapa de les excavacions de Darró va començar el 1977. Això no obstant, la recerca sistemàtica no es va encetar fins al 1980, a causa d'una sèrie de dificultats administratives. Malgrat tot, durant l'any 1977 es van dur a terme treballs a la *zona 0* per part de membres del Centre d'Estudis del Museu Víctor Balaguer, autoritzats per la Consejería Provincial del Patrimonio Artístico, organisme dependent aleshores del Ministeri de Cultura. Les activitats van continuar amb menys intensitat fins al 1979.⁸

Aquesta intervenció es va fer amb la finalitat de recollir els materials escampats per les màquines que hi feien els fonaments d'una casa, el 1977. També es pretenia netejar les ruïnes que van restar al descobert. Això no obstant, es van buidar algunes cambres ibèriques i es van fer altres sondeigs; principalment a la

⁶ Ferrer Soler, 1944, 1947-1948, 1955.

⁷ Arribas, 1956; 1959.

⁸ Cf. resultats d'aquests treballs a Ferrer Martí, 1979.

casa ibèrica núm. 1 i a una cambra de la casa núm. 3. Alguns dels resultats d'aquesta feina els hem pogut conèixer a través de les notes i els croquis realitzats pel senyor A. Ferrer Martí.

Encara que l'objecte d'aquesta memòria no és la descripció de les actuacions durant aquells anys, haurem de fer algunes referències a les estructures exhumades i a la nomenclatura que es va utilitzar per assenyalar-les. Aquesta nomenclatura l'hem respectat de manera indicativa, ja que en incorporar-nos a l'excavació del jaciment no vàrem tenir més remei que interpretar aquestes troballes mitjançant les escasses dades disponibles. A més, vam haver d'ocupar-nos de la classificació i inventariat de l'important volum de materials recollits entre 1977 i 1979.

2.3. La destrucció del 1977

El juliol d'aquest any va començar l'excavació mecànica de terres, per construir els fonaments d'una casa a la *zona 0*. Aquesta obra tenia llicència municipal. Les excavadores van destruir gairebé absolutament les restes antigues situades a la part occidental del solar, on el nivell del terreny verge, atesa la proximitat del pujol, era més enlairat. En aquesta zona només es van conservar fragments d'algunes sitges retallades al terra natural. D'aquesta manera es va perdre la sitja núm. 1 -només en va quedar l'empremta i els rebliments escampats- i van ser escapçats els dipòsits 3, 4 i 5 i també un abocador proper. Una mica més a l'est d'aquesta estructura, es van eliminar els murs d'un recinte de la *pars rustica* de la vil·la, situat a sobre de la sitja 2 (l'única que es va poder excavar intacta, el 1980). Per últim, també va ser destruïda una bona part del sector a ponent de la casa ibèrica núm. 1, i es van eliminar els estrats més elevats d'un tros del carrer ibèric que travessa la zona d'est a oest. La casa núm. 2, situada a tramuntana d'aquest carrer, també va patir una destrossa superficial.

2.4. Els treballs de 1980 a 1984⁹

Un cop realitzades les primeres excavacions *de salvament*, ja esmentades, el Museu Arqueològic de Barcelona¹⁰ es va fer càrrec de la direcció científica –que va ser encarregada a un de nosaltres- i el finançament de les excavacions, la qual cosa va implicar la realització de recerques sistemàtiques a partir del 1980. La primera tasca que ens vam plantejar va ser la interpretació i la datació de les estructures que aleshores estaven a la vista, i la continuació dels treballs a la casa 3, la més intacta, on encara era possible d'extreure conclusions estratigràfiques i urbanístiques. En conseqüència, l'any 1980 es va encetar la neteja, classificació, inventariat, dibuix i estudi dels materials recollits fins aleshores. Al mateix temps, va començar el primer sondeig estratigràfic en la cambra G de la casa 3. També es van fer treballs a la zona occidental del solar, on es van excavar les restes d'una estructura de la *pars rustica* de la vil·la molt malmesa i la sitja 2, amortitzada poc abans de construir-se l'estructura romana.

Els resultats de la campanya de 1980, van servir per conèixer les potencialitats estratigràfiques d'aquesta part del jaciment i proporcionaren una seriació cronològica de les fases d'utilització. Aquesta informació va ser el punt de partida per al posterior estudi complet de la casa 3. Pensàvem que el coneixement en extensió havia de ser molt revelador sobre el tipus d'ocupació característica del jaciment ibèric, la situació topogràfica del qual, estès per la plana prelitoral, era aleshores absolutament inèdita en aquesta mena d'assentaments. Llavors, també havíem comprovat que els únics testimonis de la presència romana a la *zona 0* eren alguns murs de la *pars rustica* de la vil·la i una necròpolis d'inhumació, apareguda en els estrats més enlairats, datable a partir del segle IV.

⁹ Sobre aquestes campanyes, cf. López Mullor, 1986; López Mullor, Ferrer Martí, 1982a, 1982b, 1984.

¹⁰ Avui Museu d'Arqueologia de Catalunya.

El 1981 van continuar els treballs a la casa 3 amb l'excavació de la cambra F. Durant els anys 1982 i 1983, les campanyes afectaren el mateix habitatge ibèric i es van estudiar les estances A, B, C, D, E, G i H. Algunes, sobretot les tres primeres, havien estat buidades parcialment durant l'excavació *de salvament* de 1977-1979, però en vam poder reconstruir l'estratigrafia amb una precisió raonable.

El 1982, ja s'havia aprovat el Pla General d'Ordenació de Vilanova i la Geltrú, en el qual no s'establien zones arqueològiques al sector de Darró. Només es qualificaven com a zones verdes el predi on treballàvem, el solar d'un edifici proper construït el 1972 i una part del vessant occidental del turó de Sant Gervasi. Aquesta inseguretats urbanística va fer que, des d'aleshores, la delimitació del perímetre del jaciment arqueològic esdevingués un dels objectius fonamentals de l'excavació. En aquestes primeres tasques de prospecció vam tenir la col·laboració del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya durant la campanya de 1982.

2.5. El període 1984-1993¹¹

A partir de 1984, la recerca va adquirir una empena considerable. La problemàtica urbanística esmentada i la importància progressiva de les ruïnes van propiciar un acord entre l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú i la Diputació de Barcelona, per tal de resoldre aquestes qüestions. El resultat immediat va ser la intervenció en el jaciment per part del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments -avui del Patrimoni Arquitectònic Local- de la Diputació de Barcelona, organisme que podia afrontar amb èxit les diverses actuacions plantejades.

¹¹ Sobre els resultats de l'excavació d'aquest període, es pot veure: López Mullor, 1988a, 1988b, 1993, 1995; López Mullor, Fierro, 1987, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994; López Mullor *et alii*, 1992.

Com a conseqüència d'aquests plantejaments nous, des del 1984 els treballs van tenir un altre caire. Dins la *zona 0*, sense abandonar les investigacions de la casa 3, que van quedar enllestides durant aquella campanya –llevat d'un sector de l'àmbit C3F, excavat el 1996–, els treballs es van estendre al carrer ibèric i a la casa 4 i s'intensificà la tasca de prospecció a tota la suposada àrea arqueològica per delimitar-ne el perímetre. Aquest objectiu es va assolir el 1985. Els següents dos anys, la recerca va tenir un objectiu qualitatiu. Ja es coneixien els límits del conjunt i se n'havia excavat en extensió un sector, però no se sabia quina mena de ruïnes contenia cadascun dels predis que formaven el jaciment. A més, gran part d'aquests terrenys eren de propietat privada, llevat de les vies públiques i la *zona 0*, que aleshores ja havia estat adquirida per la Diputació. En conseqüència, calia esbrinar el tipus de ruïnes que hi havia a cada lloc, per donar-hi la resposta urbanística escaient i plantejar-ne la restauració.

Amb aquesta intenció, els treballs van tenir per objecte excavar en extensió un sector molt important del jaciment, situat entre el turó, el ferrocarril, el passeig de Ribes Roges i el carrer de Juan de la Cosa. La recerca va començar a la *zona 1* (entre els carrers de Ponent, Alexandre de Cabanyes –avui desaparegut–, Juan de la Cosa i el ferrocarril), on es van delimitar els sectors estèrils. A continuació, va començar la investigació sistemàtica, que va proporcionar la troballa d'una àrea força gran de la *pars urbana* de la vil·la, diverses dependències de la *pars rustica* i un barri ibèric.

L'anomenada *zona 2* (entre el passeig de Ribes Roges, la plaça de Darró i els carrers de Cabanyes i de la Cosa, el primer desaparegut el 1998) va proporcionar la troballa de la terrisseria de la primera fase de la vil·la, gairebé aïllada en un predi bàsicament estèril; tret d'algunes estructures ibèriques i romanes molt perifèriques. Finalment, a la *zona 3*, es va trobar el llit del torrent de Sant Gervasi, que ja havíem localitzat el 1982 a la *zona 0* i el 1984 al carrer de Ponent i algunes estructures ibèriques.

Al llarg de les campanyes de 1987-1988, vam insistir novament en la *pars rustica* de la vil·la i també es van estudiar els sistemes de drenatge utilitzats durant l'època imperial. Això, unit a les dades obtingudes en la recerca de l'etapa ibèrica, ens va permetre de proposar una hipòtesi sobre l'evolució del medi físic comprovada mitjançant procediments geològics.¹²

El 1990, es va excavar a l'angle sud-oest de la *zona 0*, on es van localitzar algunes restes de la casa ibèrica núm. 1, que ens van fer situar-ne la data de fundació al segle III aC; també s'hi van descobrir dues cisternes bessones i un seguit de canalitzacions que s'hi relacionaven. Finalment, el 1992 i 1993 es va treballar a indrets perifèrics del jaciment, com ara l'extrem de llevant de la *zona 1*, en què es va trobar un conjunt d'estances de la *pars rustica* de la vil·la, força arrasades, però molt il·lustratives del funcionament de l'explotació agrícola en època tardana, a partir del segle V. Durant el mateix període, també es va treballar a la *zona 3*, la plaça de Darró, en què van aparèixer restes molt destruïdes, gairebé invisibles, d'un altre sector de la *pars rustica* de la vil·la i també ruïnes ibèriques d'unes quantes cases dels segles II-I aC, força fetes malbé, tot i que el traçat era intel·ligible.

El 1994 i 1995, només es van dur a terme obres de consolidació i manteniment a la *zona 0*, entre les quals cal destacar la substitució total de la tanca perimètrica, i el 1996 es va enllestir l'excavació de l'àmbit C3F, dins la casa ibèrica núm. 3, l'excavació del qual, començada el 1982, romanía interrompuda des de llavors.

¹² López Mullor, Fierro, 1988 c; López Mullor *et alii*, 1992.

2.6. Les campanyes de 1996-2000¹³

Els treballs durant aquest període es van plantejar amb la intenció de continuar dues tasques encetades feia temps. D'una banda, la delimitació del jaciment i, d'altra banda, l'excavació del barri ibèric de la *zona 0*. La delimitació, com s'ha dit, havia començat el 1982 i s'havia dut a terme d'una forma intensiva fins al 1986, de tal manera que llavors ja es tenia una idea prou exacta dels límits del jaciment, els quals envoltaven una extensió d'unes 9 Ha, però eren molt menys reduïts que no pas els terrenys que donaven ceràmica ibèrica en superfície, l'extensió dels quals duplicava amb escreix la magnitud esmentada.

Calia, però, enllestir una delimitació més precisa, fins arribar ben bé a la vora de les estructures arquitectòniques, ja que la situació d'una gran part del jaciment en finques privades que, en principi, en el PGOU no s'havien qualificat exactament com a zona arqueològica, obligava a definir el subsòl de cada pam de terra, bé per protegir-lo urbanísticament, bé per deslliurar-lo de la suspensió de llicències d'obra. Els treballs adreçats a aquest objectiu van tenir lloc principalment fins al 1993, al mateix temps que es realitzava la tramitació d'una modificació de detall d'aquells articles del PGOU referit a Darró, la qual va ser proposada des del punt de vista tècnic pel nostre Servei.

Un cop que la modificació va ser aprovada definitivament, el 1997, després de nombroses vicissituds, només calia excavar el subsòl d'un extens tram del carrer Alexandre de Cabanyes situat entre les *zones 1 i 2* –que aleshores va desaparèixer– per poder conèixer el perímetre del jaciment d'una manera exhaustiva, i justament aquesta tasca és la que es va dur a terme el 1998.

Quant a la *zona 0*, de propietat pública des del 1986, en què les qüestions urbanístiques havien quedat resoltes feia anys, la preocupació era una altra. Se centrava en enllestir l'excavació sistemàtica del barri ibèric i de les ruïnes de la

¹³ López, Fierro, Riera, Suau, 2002.

pars rustica de la vil·la que s'hi havien trobat, en les quals, a causa de la urgència de la intervenció en altres llocs, a penes s'hi havia treballat des del 1990, llevat d'una petita intervenció a la cambra C3F, el 1996.

A més, durant aquest període va continuar l'exploració de l'illa d'edificacions situada a la banda de tramuntana del carrer longitudinal, que travessa el predi en direcció est-oest, en el mateix sentit del vessant del turó. Els treballs sistemàtics dins d'aquesta illa es van reprendre l'any 1997, i al llarg de tres campanyes es va estudiar una construcció d'aproximadament 200 m² (C2) subdividida en dues dependències principals (A y B) amb múltiples compartiments secundaris. El tret més característic d'aquelles campanyes va ser la troballa de tres pous situats a l'interior de les estances, els quals arribaven a la capa freàtica i tenien una morfologia diferent: al bell mig de la cambra B hi havia un de circular, dins d'aquest mateix espai, adossat a un dels angles de la construcció s'hi va trobar un altre de planta rectangular i, al centre de la cambra A, n'hi havia un tercer de planta rectangular dotat d'escaleres per accedir-hi. A més s'hi va documentar un bon nombre d'estructures de combustió.

Durant la campanya de 2000, es va excavar la casa 4, situada a llevant de C2 i un recinte a cel obert, que feia façana amb el carrer longitudinal i que delimitava a l'est aquesta illa d'edificis. A més, s'hi van dur a terme dos sondeigs al carrer longitudinal, que no van esgotar l'estratigrafia. Durant aquests treballs es van documentar dos forns de planta rectangular, de 2 m de llargària i 0'5 m d'amplària, retallats en part en el terreny natural i en part en els sediments arqueològics, que eren anteriors a la urbanització d'aquest eixample del poblat ibèric. Una altra estructura idèntica va aparèixer tallada i inutilitzada per la construcció de la paret que separa les cases 2 i 4.

3. Objectius i mètode de la campanya de 2001-2002

Es va dur a terme entre els mesos d'abril a juliol de 2002, encara que els treballs es van haver d'interrompre en diverses ocasions a causa de les pluges, ja que el terreny restava molt enfangat i dificultava les tasques d'identificació de la seqüència arqueològica i la recollida del material contingut als estrats.

Durant aquesta campanya es va fer la recerca d'un espai de 14'5 m de llargària i 5 m d'amplària, ocupat a l'època ibèrica per un carrer que a l'antiguitat delimitaria, a llevant, l'eixampla del poblat, situada a la *zona 0* del jaciment. Aquest carrer, traçat en direcció nord-sud, estava delimitat, a ponent, per la façana oriental de la casa 3, a llevant, pel marge del torrent i a tramuntana confluria amb la via principal en direcció est-oest, que conduïa a l'acròpolis del poblat; i a migdia, continuava fora dels límits de la *zona 0* i resseguia la riba del torrent. A aquest carrer s'obria una porta secundària, situada a l'àmbit H de la casa 3, i a l'extrem de migdia hi confluria un carreró situat darrere de C3F

Els treballs es van realitzar en extensió, fins arribar als nivells de fundació, moment en què es va aturar l'excavació sense exhaurir la seqüència arqueològica, per tal de no descalçar els murs, ja que en aquest indret s'havien acumulat a l'època antiga una sèrie de rebliments per tal de guanyar terreny als aiguamolls, i la sedimentació arqueològica arriba fins la capa freàtica. Només s'hi va fer un sondeig de 0'5 m de costat, a tocar de la façana oriental de la casa 3, per descobrir la capa de preparació del paviment.

L'objectiu de la recerca era documentar les diferents etapes d'ús del carrer i de les estructures associades i, a ser possible, proporcionar dates absolutes per a les diferents fases d'ús. Els treballs de camp van ser realitzats per un equip de quatre auxiliars d'excavació i el registre estratigràfic va ser recollit en les fitxes que acompanyen aquesta memòria.

Després d'acabar els treballs d'excavació, en la confluència dels carrers transversal i longitudinal es va realitzar, amb mitjans mecànics i sota la nostra supervisió, un pou de drenatge de les aigües pluvials per tal d'evacuar-les a través de la capa freàtica. A més, es va protegir el jaciment amb una làmina de geotèxtil i es van acabar de consolidar els murs de les cases 2 i 4. A l'interior d'aquestes estances, sobre els sediments, s'hi va dipositar sorra de cantera a fi de recuperar els nivells fundacionals dels habitatges ibèrics, evitar l'erosió dels fonaments de les parets, endarrerir el creixement de les plantes i facilitar la neteja del jaciment.

4. Desenvolupament dels treballs

4.1. Les campanyes realitzades entre 1981 i 1984 al carrer transversal

Les primeres excavacions en aquest sector del jaciment van iniciar-se l'any 1981 i es van perllongar fins al 1984. En començar els treballs, es va anomenar C7, ja que se'n desconeixia l'existència d'un carrer. L'excavació es va realitzar amb la col·laboració d'estudiants inscrits als camps de treball que la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, conjuntament amb el Museu Arqueològic de Barcelona, organitzava el mes d'agost. Una vegada excavat l'estrat superficial, a l'angle sud-est del sector es va exhumar un marge corresponent a la canalització d'un torrent (u.e. 07002), que va ser colgat en realitzar la urbanització de Ribes Roges a l'inici de la dècada dels setanta del segle XX. Aquest mur només ofería una cara vista, orientada a l'interior de l'estructura, i presentava un perfil atalussat. Se'n conservava una alçària d'1,50 m, ja que el llit del torrent es trobava a 1,80 m de fondària en relació a l'asfalt de l'actual carrer de Ponent.

Al nord del torrent es va identificar un mur de contenció (u.e. 02356=07005), que pertany a les darreres fases d'ús de la *pars rustica* de la vil·la i que va poder ser datat. Aquesta paret, traçada en direcció nord-oest a sud-est, estava formada per pedres irregulars de mides molt diverses, reaprofitades de les construccions antigues. En coneixem uns 2 m de la llargària. A l'est, s'endinsava sota el perfil de l'excavació i, a l'oest, hom en va documentar el final, en un indret on hi havia la comunicació entre les dues terrasses que delimitava. Només presentava una cara vista, orientada a ponent, i havia estat bastida per contenir les terres dipositades al sector oriental. D'aquesta manera, la cara vista tenia quatre filades d'alçària, mentre que a l'est, només hi havia una filada, feta amb pedretes molt petites, gairebé amuntegades, que presentaven una alineació irregular. Aquest mur es va poder datar del segle IV.

Durant aquells treballs també es va documentar una retícula arquitectònica molt malmesa que pertanyia a la *pars rustica* de la vil·la romana. Estava formada per restes de murets (u.e. 07004, 07005 i 02354) que no arribaven al metre de llargària i que només conservaven una filada d'alçària, la qual cosa feia difícil interpretar-los. Sens dubte, havien format part d'estructures secundàries, molt febles, ja que les pedres s'havien col·locat de manera barroera, amb amplis intersticis plens d'argila i en la seva fàbrica s'havien utilitzat pedres procedents del desmuntatge d'algunes estructures ibèriques, combinades amb d'altres de forma arrodonida, que no havien estat objecte de cap mena de treball, per encaixar-les. Associades a aquestes estructures, es van documentar una sèrie de capes d'amortització formades per pedres i argila (u.e. 07007 i 07009), que es trobaven alterades pels conreus i que van proporcionar una datació del segle III dC. Com a paviment es va utilitzar el cim d'un estrat d'amortització (u.e. 07010).

Durant aquelles campanyes, també es va documentar un enterrament infantil molt a prop de la paret 07005. Estava orientat de nord a sud, gairebé en paral·lel a la retícula ibèrica, amb el cap situat al nord. De la coberta es conservava un fragment de *tegula* i l'infant havia estat col·locat en una cista simple, retallada en els estrats d'amortització de la *pars rustica* de la vil·la. Aquesta tomba formava part d'una necròpolis d'inhumació, que s'estenia sobre les dependències amortitzades de l'àmbit C3G, de la qual coneixem 5 enterraments infantils. La simplicitat del ritu utilitzat i l'absència d'aixovar fan difícil la datació precisa d'aquestes sepultures. Malgrat això, en posseïm el *terminus post quem*, proporcionat per la capa en la qual van ser tallades, datada de la segona meitat del segle III dC.

4.2. La campanya de 2001-2002

Dessota l'estrat 07010 va aparèixer el cim d'una estructura adossada a la façana oriental de la casa 3. Es tractava d'una alineació de lloses de pedra

calcària paral·lela a la façana de l'edifici, de 5 m de llargària i de 40 a 52 cm de alçària, col·locades en posició vertical (u.e. 02349), que semblava delimitar una mena de canalització, de 70 cm d'amplària. Aquesta estructura utilitzava com a límit oest la façana de l'edifici (u.e. 00011), sense cap mena de recobriment o acabat per impermeabilitzar-la. Tenia l'origen en una altra estructura de planta rectangular d'1,80 m de llarg i gairebé 1 m d'ample, formada per dues lloses col·locades de cantell i completada d'altres pedres petites i mitjanes. Al costat meridional hi havia una mena de tancament format per dues llosetes paral·leles, associades a pedretes, i pel costat septentrional només estava delimitat per pedretes, encara que aquesta part de la construcció presentava un pitjor estat de conservació.

Amb la col·locació d'aquests elements, davant de la façana oriental de C3, es va tenir que paredar la porta que comunicava l'àmbit C3H amb el carrer. El tapiat era format per dos elements diferents, la part baixa es va realitzar amb una filada de lloses (u.e. 02350), col·locades de cantell, similars a les que formaven la paret septentrional del conducte. La part superior (u.e. 00032) va ser bastida amb un mur de maçoneria de pedres irregulars lligades amb fang, que regularitzava el gruix del mur i obliterava totalment l'accés.

L'estrat d'amortització de la canalització i de l'estructura rectangular adossada a tramuntana era format per una capa argilosa de 40 cm de potencia (u.e. 02351) molt fina i gairebé sense pedres, que recolzava sobre el fons (u.e. 02370 i 02372 respectivament), format per argila de color marró fosc i gravetes de color vermellós, en alguns indrets força compactada. També hi havia cendres disperses sobre la superfície, però no amb la suficient profusió per a poder considerar aquesta estructura com a una tovera, com les que apareixen a l'interior d'algunes estances de les cases 1 i 3. No era horitzontal, sinó que presentava una lleu inclinació cap al sud, probablement per facilitar la circulació de líquids.

Aquesta estructura quedava interrompuda en arribar a la l'alçada de la dependència F de la casa 3, sense desembocar en cap mena d'estructura, ni sense haver-se trobat a la seqüència arqueològica cap element que hagués pogut servir de dipòsit als líquids que hi circulaven, la qual cosa en dificulta la interpretació.

Per l'exterior, s'hi adossava un rebliment de 12 cm de gruix aproximadament (u.e. 02348), format per argila de color ataronjat, molt plàstica, amb nòduls de color beix. Aquesta era la primera capa d'època ibèrica que es va localitzar a l'excavació del carrer i la part superior va ser utilitzada com a paviment a la darrera etapa d'ús de la canalització.

A sota va aparèixer l'estrat 02369, format per argila barrejada amb pedres mitjanes. Es tractava d'un rebliment, abocat al carrer per pujar el nivell de la pavimentació uns 20 cm. Era coetani de la formació de la canalització (u.e. 02349) i amortitzava un mur, que va aparèixer a l'angle sud-est de l'excavació, a tocar del límit del predi. Només en coneixem 1 m, en què es conservava una filada, formada per pedres irregulars de mida petita amb pedretes i tovots en el rebliment intern (u.e. 02380). L'orientació era diagonal a la retícula ibèrica, disposició probablement condicionada per la desembocadura del torrent o per la presència dels aiguamolls propers.¹⁴ A tramuntana es trobava perdut i no s'hi va identificar cap paret més amb la qual hagués pogut delimitar una dependència, mentre que a llevant s'endinsava sota el perfil de la cala. A més, presentava el tret, inusual a les estructures ibèriques excavades fins ara a Darró, de posseir un nucli realitzat amb tovot. Malauradament, l'estat de conservació tan precari i el fet d'aparèixer a tocar del marge de l'excavació no ens permet establir la funció d'aquest element.

¹⁴ És simptomàtic que més de cinc segles després de l'amortització d'aquesta paret, es va bastir a sobre un altre mur amb la mateixa orientació (u.e. 02356)

La seqüència continuava amb la capa 02377, formada per argila de color marró fosc, que contenia pedres de petites dimensions. Tenia 10 cm de potència i la superfície, que era molt homogènia i regular al llarg de tot el carrer, havia estat el paviment fundacional del mur 02380. En arribar a aquesta capa es va continuar l'excavació només a la meitat de tramuntana del sondeig, és a dir, a la zona més propera a la cruïlla amb el carrer longitudinal.

Un nou estrat de rebliment es va localitzar tot seguit, també format per argila barrejada amb gravetes sedimentàries de color vermellós (u.e. 02378). Aquesta capa podria haver estat abocada com a preparació del paviment 02377, o bé funcionar ella mateixa com a paviment durant un període curt, ja que tant la composició com els materials arqueològics continguts són gairebé idèntics als de l'estrat anterior.

Aquesta capa cobria el paviment fundacional del carrer (u.e. 02379), format per codolins barrejats amb argila de color vermellós de molta consistència. A tocar de C3 presentava una superfície horitzontal mentre que cap a llevant, feia un pendent decreixent, condicionat per l'existència de la zona d'aiguamolls. Les capes que es van acumular a sobre d'aquest sòl van horitzontalitzar la superfície de circulació, probablement pel fet que amb l'ocupació d'aquesta zona del jaciment es van abocar rebliments per dessecar la maresma propera.

L'excavació es va aturar en arribar a aquesta capa, per no descalçar els murs ibèrics. Només es va fer un sondeig, de 50 cm, de costat a tocar de la façana de C3H, el qual va permetre documentar la preparació del paviment (u.e. 02381), formada per argila de color grisós, amb abundants carbonets i restes de refractari. Aquest material palesava les activitats metal·lúrgiques intensives que es van desenvolupar en aquesta zona del jaciment amb anterioritat a la construcció de la retícula ibèrica, la qual va dotar al jaciment d'un eixample de traçat hipodàmic.

Les campanyes realitzades fins ara a la zona 0 palesen una dinàmica diferent en la sedimentació del carrer longitudinal i transversal. Així, mentre que al primer s'han documentat diverses reparacions dels paviments, formades per bossades lenticulars de gravetes i sorres, en alguns casos força compactades, en el carrer transversal que ara ens ocupa, la seqüència era formada per estrats molt més potents, amb la intenció d'enlairar els nivells de circulació.

Cal assenyalar, que a migdia del carrer transversal, la sedimentació arqueològica es trobava tallada per la rasa d'una conducció que subministra aigua als blocs d'habitatges situats a migdia del predi.

5. Interpretació de les troballes

La primera etapa documentada a l'excavació correspon a la formació de l'estrat d'amortització 02381, que presentava com a trets més característics l'aparició de fragments d'argila recremada i la presència d'un bon nombre de cendres, les quals palesen la proximitat d'estructures de combustió. Pel coneixement que tenim d'aquesta zona del jaciment, sabem que amb anterioritat a la construcció de la retícula ibèrica s'hi van desenvolupar tasques artesanals, moltes de les quals a cel obert, en què la presència de forns era fonamental. A les excavacions dutes a terme entre 1977 i 2002 a les cases 2 i 4, es van documentar tres forns de planta rectangular d'uns 2 m de llargària i 0,5 m d'amplària, que serien coetanis de la formació d'aquesta capa. Del mateix moment seria el forn de planta quadrada aparegut al subsòl de C3E, en el decurs de les campanyes de 1977-1980.

Dins la campanya que descriu aquesta memòria es va fer un sondeig molt reduït en aquesta capa, que no va proporcionar materials significatius que permetin afinar la cronologia proposada fins ara. Només hi va aparèixer ceràmica ibèrica local de pasta beix, amb un repertori formal constituït

Les campanyes realitzades fins ara a la zona 0 palesen una dinàmica diferent en la sedimentació del carrer longitudinal i transversal. Així, mentre que al primer s'han documentat diverses reparacions dels paviments, formades per bossades lenticulars de gravetes i sorres, en alguns casos força compactades, en el carrer transversal que ara ens ocupa, la seqüència era formada per estrats molt més potents, amb la intenció d'enlairar els nivells de circulació.

Cal assenyalar, que a migdia del carrer transversal, la sedimentació arqueològica es trobava tallada per la rasa d'una conducció que subministra aigua als blocs d'habitatges situats a migdia del predi.

5. Interpretació de les troballes

La primera etapa documentada a l'excavació correspon a la formació de l'estrat d'amortització 02381, que presentava com a trets més característics l'aparició de fragments d'argila recremada i la presència d'un bon nombre de cendres, les quals palesen la proximitat d'estructures de combustió. Pel coneixement que tenim d'aquesta zona del jaciment, sabem que amb anterioritat a la construcció de la retícula ibèrica s'hi van desenvolupar tasques artesanals, moltes de les quals a cel obert, en què la presència de forns era fonamental. A les excavacions dutes a terme entre 1977 i 2002 a les cases 2 i 4, es van documentar tres forns de planta rectangular d'uns 2 m de llargària i 0,5 m d'amplària, que serien coetanis de la formació d'aquesta capa. Del mateix moment seria el forn de planta quadrada aparegut al subsòl de C3E, en el decurs de les campanyes de 1977-1980.

Dins la campanya que descriu aquesta memòria es va fer un sondeig molt reduït en aquesta capa, que no va proporcionar materials significatius que permetin afinar la cronologia proposada fins ara. Només hi va aparèixer ceràmica ibèrica local de pasta beix, amb un repertori formal constituït

majoritàriament per recipients anfòrics, a excepció d'un fragment de *pondus*. Així doncs, la seva formació caldrà situar-la a les darreries del segle III o durant el primer quart del segle II aC, quan aquestes activitats artesanals van tenir el *floruit*. I tot sembla indicar que l'amortització no presenta una cronologia gaire allunyada de la data fundacional, si bé les diverses campanyes que han afectat aquest horitzó han proporcionat un material escàs i fragmentari, que no permet d'obtenir-ne una datació absoluta gaire precisa.

La següent fase documentada correspon a la construcció de la casa 3 i a la formació del carrer transversal. El paviment del carrer, format per codolins i argila força compactats, s'adossava a les dues primeres filades del mur 00011, que actuaven com a fonament de la paret. Aquest és un tret característic de les construccions ibèriques de Darró, en les quals les banquetes de fonamentació són gairebé idèntiques a les parts vistes dels murs, a excepció de la filada inferior, que sol presentar una factura més descurada i normalment amb la superfície de repòs irregular; de tal manera que és la posició dels estrats i no pas fàbrica dels murs la que indica l'arrancada de la paret vista. Tampoc no s'hi evidencien rases de fundació. Tenint en compte aquests criteris, la posició física demostra la contemporaneïtat entre el paviment i la construcció del habitatge.

No es tractava de un sòl horitzontal, sinó que presentava dos trams diferenciats. El més proper a l'edifici era gairebé pla, i formava una mena de vorera que facilitava l'accés a l'entrada lateral de la casa 3. A 2 m de distància de la façana, però, el sòl presentava un talús que només s'explica per la presència propera de l'aiguamoll o del llit del torrent.¹⁵ D'aquesta manera, hem de veure aquest sector del jaciment com a una ronda que vorejaria l'eixample de la *zona 0* del poblat, alhora que protegiria els habitatges dels possibles canvis de nivell de les aigües de la llacuna propera.

¹⁵ Una solució similar es va documentar al paviment exterior de la *pars urbana* de la vil·la, excavat durant la campanya de 1998.

L'excavació del paviment només va proporcionar fragments informes de ceràmica ibèrica local, a excepció d'un fragment de nansa de cinta, que no permet afinar cap mena de datació precisa. Tanmateix, pel coneixement que tenim del jaciment, la formació cal situar-la al segon quart del segle II aC.

Sobre aquest paviment es va abocar un sediment amb la intenció de regularitzar la superfície del carrer. Aquesta capa, a tocar de la casa 3, tenia uns 8 cm de gruix, però a llevant la potència era de 30 cm. D'aquesta manera, es va eliminar el talús que formava el primer paviment i es va configurar una superfície horitzontal, sobre la qual, a l'angle sud-est de la zona excavada, es va aixecar un mur, l'única evidència que tenim de l'existència d'un edifici situat a llevant de l'illa de cases formada per C1, C3 i C5. Desconeixem la configuració d'aquesta construcció, ja que només va arribar fins als nostres dies un fragment de mur de menys d'1 m de llargària. Sabem, però, que aquesta dependència va tenir una vida efímera, ja que va ser arrasada al poc temps. Aquest àmbit no seguia l'ordenació de la quadricula ibèrica bastida a la fase anterior i, probablement, la seva alineació estava condicionada per la proximitat de la llacuna litoral.

El repertori formal majoritari de la ceràmica apareguda en aquest horitzó estava format per *pithoi* i àmfores, acompanyades d'algunes gerretes i d'una pàtera de ceràmica reduïda; tot això de manufactura local. De manera residual, hi va aparèixer un fragment de ceràmica àtica i uns bocins d'àmfora massaliota o púnica. L'existència de aquests materials fora de context s'explica pel caire de rebliment d'aquesta capa, en la qual es deuriem utilitzar terres procedents d'un altre lloc del jaciment, on s'havien dipositat d'antuvi aquestes ceràmiques. A partir del material trobat en el seu context podem establir una cronologia centrada en el segon i tercer quart del segle II aC. prenent com a *t.p.q.* la data fundacional de la retícula ibèrica i com a *t.a.q.* l'absència de ceràmiques comunes d'importació itàlica.

En la següent etapa es va amortitzar la construcció situada a llevant de la casa 3, i les restes dels murs van ser colgats amb un estrat de 25 cm de potència, que va elevar el nivell de circulació del carrer. Al costat de la façana de llevant de C3 es va col·locar una estructura de 7 m de llargària, formada per lloses d'uns 50 cm d'alçària col·locades de cantell. Aquest element va obligar a paredar la porta que comunicava l'àmbit C3H amb el carrer transversal, per la qual cosa, a partir d'aquell moment, l'accés a C3 es realitzava a través de les dues portes obertes al carrer principal.

La interpretació d'aquesta paret com el costat de llevant d'una canalització, delimitada a ponent per la façana de la casa 3, presenta alguns dubtes d'interpretació. D'una banda, si bé en coneixem una part del traçat i, fins i tot, l'indret de recollida del líquids, res no sabem del destí final dels mateixos, ja que en arribar a C3F queda interrompuda de sobte. Tampoc es palesa cap mena de tractament d'impermeabilització a la façana de C3, que com hem vist formava part de l'estructura. A més, el paviment era format per una capa d'argila, i malgrat tenir un suau pendent en sentit nord-sud, no eren evidents les empremtes de l'escorrentia de líquids.

El panorama ceramològic proporcionat pel rebliment coetani d'aquesta fase presenta moltes similituds amb les capes vistes fins ara, pel que fa referència a la ceràmica de producció local. Malgrat tot, hom detecta un major percentatge d'àmfores importades, un 10% del total dels fragments apareguts, entre les quals hi ha una vora de Dr. 1 A de procedència itàlica. També hi va aparèixer un fragment informe de campaniana B, que constitueix el fòssil director d'aquest horitzó i que ens permet situar-lo amb posterioritat a mitjan segle II aC.

La següent fase no va comportar canvis estructurals d'importància que afectessin la façana oriental de C3, no es va bastir cap construcció nova que

ocupés l'espai del carrer i la canalització adossada a l'habitatge ibèric va continuar en ús. Només es va afegir una nova capa en el carrer per tal d'aixecar-ne el nivell. Aquesta capa l'hem pogut datar de les darreries del segle I aC o començament de l'I dC ja que, junt a la ceràmica ibèrica, representada en algun cas per formes residuals o de caràcter atàvic, com les gerres dotades d'una nansa transversal col·locada sobre la boca, també apareixen les primeres peces obrades al forn romà de Darró. Dins d'aquest conjunt es van documentar, per primera vegada a la seqüència arqueològica d'aquesta campanya, dos fragments informes de Campaniana A i un vas de parets fines de la forma Mayet II.

Ja hem vist a d'altres sectors de la zona 0, com per exemple a C2, que a l'època augustal es van reaprofitar sense gaires canvis moltes de les estructures ibèriques, que sense solució de continuïtat van ser rehabilitades en el decurs de la transició entre les que anomenem èpoques ibèrica i romana, i que aquesta periodització no va suposar cap mena de trencament en l'ocupació concreta de determinats àmbits del jaciment, que no es van veure afectats pels canvis econòmics i polítics que aleshores s'estaven produint.

Sobre aquesta capa es van construir, al segle III dC, una sèrie de dependències de la *pars rustica* de la vil·la romana, el caire de les quals ens és desconegut, ja que se n'han conservat restes molt fragmentàries que no permeten la restitució de cap planta d'aquests àmbits.

Sobre aquestes dependències, que coneixem bàsicament pel estrats de freqüentació, es va bastir, al segle IV, un mur d'aterrament situat a l'angle sud-est de l'excavació que, per la situació, permet suposar que la llacuna es trobava totalment colgada i la desembocadura del torrent s'havia desplaçat cap a llevant. Sobre el carrer i la casa 3 es va col·locar una necròpolis d'inhumació destinada exclusivament a infants, de la qual coneixem 5 tombes. A cap indret més de la zona 0 ni de la zona 3, situada a la plaça de Darró, han aparegut

altres inhumacions que ens permetin suposar que formaven part d'una zona de necròpolis més àmplia. Això ens fa suposar que les inhumacions dels infants a l'època baiximperial van rebre un tracte preferent o diferenciat i hom les va situar a l'interior de la *pars rustica*, o a tocar-ne dels límits.

La següent fase documentada a l'excavació correspon a l'època moderna i consisteix en la canalització del torrent, que fins al segle XVIII desembocava a tocar de la zona ocupada per la terrisseria romana i que, a partir d'aquell moment, es va desviar cap als peus del turó de Sant Gervasi. D'aquella època són també els estrats superiors localitzats, que estaven destinats al conreu. Aquesta activitat agrícola va ser la responsable, en part, de la desaparició de les estructures més tardanes i de l'estratigrafia associada, que es troba molt alterada. Per últim, a començaments dels anys 70 del segle XX, es va urbanitzar aquest sector de Ribes Roges i es van fer els carrers actuals.

6. Bibliografia

ABREVIATURES

ETF: *Espacio, Tiempo y Forma* (Madrid), UNED, facultat de Geografia i Història.

Memòria 1984: *Memòria 1984*, Diputació de Barcelona, Servei de Catalogació i Conservació de Monuments. Barcelona, 1986.

MP: *Miscel·lània Penedesenca* (Sant Sadurní d'Anoia), Institut d'Estudis Penedesencs.

REPERTORI

ALMAGRO, M.; SERRA RÀFOLS, J.C.; COLOMINAS, J., 1945: *Carta arqueològica de España*. Barcelona. Madrid.

ARRIBAS, A., 1956: "La primera campaña de excavaciones en el poblado ibérico y la 'villa' romana de Adarró". *Boletín del Centro de Estudios de la Biblioteca-Museo Víctor Balaguer* (Vilanova i la Geltrú), IV: 23-48.

-. 1959: "El poblado ibérico y la villa romana de Adarró (Villanueva y Geltrú)". *Ampurias* (Barcelona), XX: 323-329.

CAIXAL, A.; CASTELLANO, A., 1986: "Les fonts escrites sobre Darró i la seva contrada". *Memòria 1984*: 142-148.

CASTELLANO, A., 1986: "La inscripció votiva romana del turó de Sant Gervasi". *Memòria 1984*: 148-150.

COROLEU, J., 1979: *Historia de Villanueva y Geltrú*. Vilanova i la Geltrú (2^a. ed.).

FERRER MARTÍ, A., 1978: "El poblado ibero-romà de Darró de nou al descobert". *Informació Arqueològica* (Barcelona), 26: 24-28.

FERRER SOLER, A., 1944: "Restos de una villa romana en Villanueva y Geltrú". *Ampurias* (Barcelona), VI: 334-336.

-. 1947-1948: "El poblamiento ibérico del Panadés y extensiones". *Ampurias* (Barcelona), IX-X: 272-286.

-. 1955: "Prospecciones en yacimientos romanos de Sitges y Villanueva y Geltrú". *Archivo Español de Arqueología* (Madrid), XXVIII: 174-179.

LÓPEZ MULLOR, A., 1986: "Establiment ibèric i romà de Darró". *Memòria 1984*: 129-142, 198-203.

-. 1988 a: "Darreres intervencions a l'assentament ibèric i la vil·la romana de Darró (Vilanova i la Geltrú, Garraf)". *Tribuna d'Arqueologia 1987-1988*, Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona: 53-68.

-. 1988 b: "La campanya d'excavacions de 1987 a l'assentament ibèric i vil·la romana de Darró". *Primera Edició* (Vilanova i la Geltrú), 2.

-. 1993: "Los talleres anfóricos de Darró (Vilanova i la Geltrú, Barcelona). Noticia de su hallazgo", *Empúries* (Barcelona), 48-50; 1986-1989, II (1993): 64-76.

-. 1995: "Recent work on villas around Ampurias, Girona, Iluro and Barcelona (NE Spain). Villa romana de Darró (Vilanova i la Geltrú, Barcelona)". *Journal of Roman Archaeology* (Ann Arbor, Michigan), 8: 301-306.

LÓPEZ MULLOR, A.; FERRER MARTÍ, A., 1982 a: "Avenç dels resultats de les excavacions a l'establiment ibèric i romà de Darró (1977-1981)". *Butlletí del Centre d'Estudis de la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer* (Vilanova i la Geltrú): 171-198. *Id.* en llengua castellana dins *Homenaje al prof. Martín Almagro Basch*, III. Madrid: 109-119.

-. 1982 b: "Darró o Adarró o Aderró. Vilanova i la Geltrú". *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*. Barcelona: 342-344.

-. 1984: "Les excavacions a Darró durant l'any 1983". *Butlletí de la Biblioteca-Museu Balaguer* (Vilanova i la Geltrú).

LÓPEZ MULLOR, A.; FIERRO MACÍA, X., 1987: "Les excavacions al conjunt de Darró durant l'any 1986". *Primera Edició* (Vilanova i la Geltrú), 1: 5-12.

-. 1988: "L'època ibèrica a Darró. Hipòtesis i evidències proporcionades per les darreres excavacions (1984-1988)". *MP*, XI: 37-68. *Id.* en llengua castellana dins *ETF*, 1, serie II Historia Antigua (Homenaje al profesor Eduard Ripoll Perelló) 1988: 117-141.

-. 1989 (1990): "L'època romana a Darró". *MP*, XIII: 69-116. *Id.* en llengua castellana a *ETF*, 3, serie I Prehistoria y Arqueología, 1990: 203-254.

-. 1991 (1992): "Un conjunt ceràmic de l'època baix-republicana trobat a l'establiment ibèric de Darró, Vilanova i la Geltrú". *MP*, XV: 137-196.

-. 1992: "Materials per una classificació de la ceràmica ibèrica al torn produïda a Darró (Vilanova i la Geltrú)". *MP*, XVI, I: 7-96.

-. 1993: "Un conjunt ceràmic tancat, del segle V dC., trobat a la vil·la romana de Darró (Vilanova i la Geltrú). *MP*, XVIII: 113-139. *Id.* en llengua castellana dins *ETF*, 6, serie I Prehistòria y Arqueología, 1993: 343-364.

-. 1994: "Un horno con ánforas de tipo púnico-ebusitano hallado en Darró (Vilanova i la Geltrú, Barcelona)". *Coloquios de Cartagena, I. El mundo púnico. Historia, sociedad y cultura (Cartagena, 17-19 de noviembre de 1990)*. Múrcia: 443-463.

LÓPEZ MULLOR, A.; FIERRO, X.; CASTELLANO, A.; CAIXAL, À., 1992: *La primera Vilanova. L'establiment ibèric i la vil·la romana d'Arró, Darró o Adarró de Vilanova i la Geltrú. Síntesi dels resultats de les darreres recerques arqueològiques i històriques*, Diputació de Barcelona i Institut d'Estudis Penedesencs. Sant Sadurní d'Anoia.

LÓPEZ MULLOR, A.; FIERRO, X.; RIERA, M.; SUAU, L., 2002: *Les excavacions a Darró (Vilanova i la Geltrú, Garraf) entre 1996 i 1998*. Tribuna d'Arqueologia 1998-1999. Barcelona: 175-210.

VIRELLA, A., 1978: "De quan Vilanova i la Geltrú era un empori del vi". *MP*, I: 205-240.

7. Repertori estratigràfic

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02345

DEFINICIÓ:

Rebliment de l'estructura 02169 situada al carrer longitudinal. Està format per argila marronosa amb petits bocins de ceràmica ibèrica i intrusions de materials més moderns, com ara plàstics i altres deixalles. Rebleix un sondeig realitzat cap al 1977, quan es va descobrir aquesta zona del jaciment, arran de l'intent de bastir-hi un edifici d'apartaments.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02360
Rebleix	02169
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02346

DEFINICIÓ:

Estrat superficial situat a l'extrem de llevant del jaciment, molt a prop de la cruïlla dels carrers transversal i longitudinal. Està format per argila de color marró fosc, amb alguna pedra i *tegula*. Té una amalgama de ceràmiques antigues i modernes.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	07007
Hi recolza	02354
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02353, 02355
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02347

DEFINICIÓ:

Estrat situat a la cruïlla dels carrers longitudinal i transversal format per argila de color ataronjat i pedretes.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	07012
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02348
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02348

DEFINICIÓ:

Estrat situat al carrer transversal format per argila de color ataronjat, molt fina i plàstica, amb nòduls de color beix. Es troba a tocar de les estructures ibèriques.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	02356
Cobert per	02347
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	02349
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02369, 02376
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02349

DEFINICIÓ:

Estructura formada per lloses de pedra calcària, col·locades en posició vertical. Està traçada en sentit nord-sud i és paral·lela al mur que delimita a llevant la casa 3. Està situada al carrer transversal i forma una canalització o una estructura anàloga, paral·lela a la façana de la casa que va utilitzar com un dels costats

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	02350
Hi recolza	
Cobert per	07010
Reblert per	02351
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	02377
S'hi adossa	02348, 02369, 02370, 07012

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02350

DEFINICIÓ:

Tapiat de la porta oberta a la façana oriental de C3 que comunicava l'àmbit C3H amb el carrer transversal. La col·locació d'aquest element es coetània a la construcció de l'estructura 02349. Està format per tres lloses de pedra calcària col·locades en posició vertical.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	02349
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	02351, 02370

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02351

DEFINICIÓ:

Estrat dipositat a l'interior de la canalització 02349, de color marró amb l'argila molt fina, similar a la capa 02348.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	00011, 02349, 02350
És solidari de	02373
Recolza en	
Cobreix	02370
Rebleix	02349, 02371
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02352

DEFINICIÓ:

Restes d'una estructura indeterminada situada al centre del carrer transversal, a tocar del límit de llevant de l'excavació. Està formada per tres pedres petites i irregulars, col·locades en sec. Probablement es tracta d'un element arquitectònic que formava part d'un àmbit de la *pars rustica* de la vil·la romana.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	07007
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	02347
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	07009, 07010

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02353

DEFINICIÓ:

Rebliment argilós situat a l'àmbit C7, presenta materials d'època clàssica barrejats amb intrusions modernes com a conseqüència de la utilització d'aquest sector del jaciment com a camp de conreu. Va ser excavat durant les campanyes de 1981 i 1982.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	07009
Hi recolza	
Cobert per	02346
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	02354
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02354

DEFINICIÓ:

Mur en direcció nord-oest a sud-est del qual es conserva una filada i amb moltes discontinuïtats. Està format per pedres irregulars lligades amb argila. Situat a tramuntana del carrer transversal, molt a prop de la cruïlla amb el carrer longitudinal. Correspon als vestigis de la *pars rustica* de la vil·la romana d'època baiximperial.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	07010
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	02346
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	02353

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02355

DEFINICIÓ:

Estrat format per argila de color beix, situat a la cruïlla dels carrers longitudinal i transversal. Només se'n conserva un petit testimoni, situat a tocar de la tanca de protecció del jaciment

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	07010
Hi recolza	
Cobert per	07009
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02357
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02356

DEFINICIÓ:

Mur en direcció nord-oest a sud-est bastit amb pedres irregulars col·locades en filades horitzontals, de mides molt diverses, que no presenten cap mena de treball. Té una cara vista orientada a ponent. Es tracta d'un mur de contenció d'època moderna que al sector occidental té quatre filades, mentre que a l'oriental només n'hi ha una, que no correspon a una paret vista.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	07007
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	02348
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	07007, 07009, 07010, 07012

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02357

DEFINICIÓ:

Estrat format per argila de color vermellós situat a la cruïlla dels carrers transversal i longitudinal. Té uns 30 cm de potència.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	07012
Hi recolza	
Cobert per	02355
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	02358
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02358
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02358

DEFINICIÓ:

Bossada lenticular de grava i sorra continguda a l'interior de l'estrat 02357, abasta una superfície de 0,5 m² aproximadament. Té una consistència molt dura i compacta. La formació sembla sedimentària. No va proporcionar materials arqueològics.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02357
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02357
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	02357

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02359

DEFINICIÓ:

Sondeig realitzat entre 1977 i 1980 a l'interior del dipòsit 02169, situat a l'extrem de ponent del carrer longitudinal, al qual condueix la canalització que ve de les cisternes localitzades a la zona 0 del jaciment.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	02345
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	02169, 02360
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02360

DEFINICIÓ:

Rebliment de pedres i terres de color marró fosc dipositat a l'interior del dipòsit 02169. Aquesta capa va ser remoguda en fer el sondeig 02359, per la qual cosa hi apareix material antic i modern barrejat

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	02361
Cobert per	02345
Reblert per	
Tallat per	02359
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	02169
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02361

DEFINICIÓ:

Alineació formada per 5 pedres de mida mitjana, paral·lela a la façana de C1, que delimiten un graó que precedeix el paviment del porxo. Tenen una cara vista, orientada a tramuntana. A l'est, aquest graó està delimitat per una llosa col·locada de manera vertical. A l'oest, aquesta unitat va desaparèixer en fer el sondeig 02359.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	02359
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	02360
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02362

DEFINICIÓ:

Paviment del porxo de C1, format per pedres irregulars de mida petita i mitjana. Se'n conserven algunes lloses. Aquest paviment no es troba adossat en cap indret a la façana septentrional de C1, ja que entre la vorera i la façana hi ha un estrat de rebliment

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02363

DEFINICIÓ:

Estrat d'aportació format per argila vermellosa, situat sota 02357, a la cruïlla dels carrers longitudinal i transversal.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	07012
Hi recolza	
Cobert per	02357
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02348
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02364

DEFINICIÓ:

Estrat de color gris i consistència tova que apareix a l'interior del dipòsit 02169, dessoria la u.e. 2360

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02360
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	02169
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02365

DEFINICIÓ:

Estrat de rebliment format per grava i argila dipositat a l'interior de 02169, al sondeig que es va realitzar l'any 1977, en el punt on estava situada la canalització que ve de les cisternes. Hi apareixen materials moderns (plàstics).

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02360
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	02169, 02366
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02366

DEFINICIÓ:

Retall de planta el·líptica situat al bell mig de l'estructura 02169 realitzat per aficionats durant les primeres campanyes d'excavació dutes a terme a l'indret.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	02365
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	02169, 02364
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02367

DEFINICIÓ:

Estrat format per pelita grisa, grava i algunes pedretes, situat a l'interior del retall 02366. Està gairebé en contacte amb les aigües subàlvies la qual cosa en dificulta l'excavació.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02365
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	02366
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02368

DEFINICIÓ:

Estrat argilós format per pelita, semblant a la capa anterior però amb una relativa abundor de cendra i sense pedres, dipositat a l'interior del retall 02366.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02367
Reblert per	
Tallat per	02371
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	02366
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02369

DEFINICIÓ:

Estrat situat al carrer transversal. Està format per argila de color ataronjat amb nòduls blanquinosos i abundants pedres mitjanes, que apareixen amb major profusió a la meitat oriental del sondeig.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	02376
Cobert per	02348
Reblert per	
Tallat per	02371
S'adossa a	02349, 02377
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02377, 02378, 02380
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02370

DEFINICIÓ:

Solera de la canalització delimitada per l'estructura 02340. Està formada per argila de color marró fosc i gravetes. En alguns indrets apareix força compactada. També hom detecta la presència d'algunes cendres disperses sobre la superfície, però no amb prou profusió com per considerar aquesta estructura una mena de tovera.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	02372
Hi recolza	
Cobert per	02351
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	02349, 02350
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02371

DEFINICIÓ:

Estructura situada al centre del sector excavat del carrer transversal, associada a la canalització 02349. Està formada per dues lloses col·locades verticals sobre el terreny i pedres petites i mitjanes. La canalització sembla que té l'origen en aquesta estructura. Comparteix el fons amb el de la canalització. Al costat meridional hi ha una mena de tancament, format per dues lloses paral·leles associades a pedretes. Al costat septentrional, al final de l'estructura, està delimitat per pedretes, encara que sembla que aquesta banda, però, es troba en pitjor estat de conservació.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
Es solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	02369
S'hi adossa	02351, 02369, 20372, 02373

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02372

DEFINICIÓ:

Fons de l'estructura 0237, format per argila vermellova i ataronjada amb gran abundor de pedretes de mida petita.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	02370
Hi recolza	
Cobert per	02351, 02373
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	02371
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02373

DEFINICIÓ:

Rebliment que apareix al sud de 2371. Està format per una bossada de graves de color ataronjat, molt dures i compactes i amb algunes pedres mitjanes, procedents, tal vegada, de l'amortització de 02371, ja que tenen un mòdul semblant a les que conformen aquesta estructura.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	02351
Recolza en	
Cobreix	02372
Rebleix	02371
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02374

DEFINICIÓ:

Estrat situat al migdia de C3F dipositat en època recent, amb motiu de la col·locació de la canonada d'aigua que va malmetre una part dels murs de C3 i C1. Està format per argila marronosa i pedres. Presenta materials barrejats.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02375
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02375

DEFINICIÓ:

Estrat situat a migdia del carrer transversal, format per argila de color beix fosc i pedres mitjanes.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02374
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	02376

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 Zona 0

U. E.

02376

DEFINICIÓ:

Graó format per lloses situat al carreró que condueix a l'entrada de C3F. Permetia salvar el desnivell entre aquest passatge i el carrer transversal. Està situat a tocar del límit de migdia de l'excavació i va ser afectat per la trinxera realitzada per a la col·locació d'una canonada. Només en coneixem uns 40 cm d'amplària.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02348
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	02375
És solidari de	
Recolza en	02369
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02377

DEFINICIÓ:

Estrat de color marró fosc, compacte amb gran abundor de pedres de petites dimensions. Probablement el cim va servir de paviment del carrer transversal.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02369
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	02380
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02378
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	02369

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02378

DEFINICIÓ:

Estrat de color marró amb gravetes d'aparença similar a 02377. Probablement es tracta de la capa de paviment associada a la fundació de la canalització 02349 i del mur 02380

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	02380
Cobert per	02377
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02379
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02379

DEFINICIÓ:

Paviment fundacional del carrer transversal, format per codolins barrejats amb argila de color vermellós. Dur i compacte. A tocar de C3 té una superfície horitzontal i homogènia, mentre que cap a llevant presenta un pendent decreixent, probablement per l'existència del llit del torrent.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02378
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	02381
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02380

DEFINICIÓ:

Mur en direcció nord-oest a sud-est, situat a migdia del carrer transversal, molt a prop del marge del torrent, del límit de llevant de l'excavació, sota el qual s'endinsa. Només conserva una filada i l'orientació és diagonal a la retícula ibèrica de C3. Està format per pedres irregulars i té alguns tovots al nucli.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	02378
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	02377

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró

Vilanova i la Geltrú

CAMPANYA 2001-2002 | Zona 0

U. E.

02381

DEFINICIÓ:

Estrat de regularització situat sota el paviment 02379. S'ha localitzat en un sondeig de 0'5 m de costat adossat a la façana oriental de C3G. Està format per argila de color gris amb pedres i graves. Formant part d'aquest rebliment hi ha també alguns fragments de refractari. S'endinsa sota la paret de C3

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	02379
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

8. Inventari dels materials

TIPOLOGIA DE LA CERÀMICA IBÈRICA AL TORN PRODUÏDA A DARRÓ

TIPOLOGIA DE LA CERÀMICA IBÈRICA AL TORN PRODUÏDA A DARRÓ		
01000		Pàteres i bols
	01110	Bols hemisfèrics amb la vora entrada
	01111	Bols hemisfèrics amb la vora entrada i regruixida
	01120	Bols hemisfèrics amb la vora vertical
	01130	Bols hemisfèrics amb la vora girada
	01131	Bols hemisfèrics amb la vora girada i motllurada
	01140	Bols hemisfèrics amb la vora motllurada
	01150	Bols hemisfèrics profunds amb <i>omphalos</i> i vora exvasada
	01160	Bols hemisfèrics amb la vora plana, exvasada i entrada, semblant a la dels <i>kalathoi</i>
	01170	Bols hemisfèrics amb la vora exvasada i la carena alta
	01200	Pàteres de parets rectilínies
	01210	Pàteres de parets rectilínies amb la vora obliqua
	01211	Pàteres de parets rectilínies amb la vora obliqua regruixida.
	01220	Pàteres de parets rectilínies altes amb la vora vertical.
	01221	Pàteres de parets rectilínies baixes amb la vora vertical
	01230	Pàteres de parets rectilínies amb la vora pendent i cassoleta en el fons intern
	01240	Pàteres similars a la forma Lamb. 6/Mor. 1443
02000		<i>Kalathoi</i>
	02100	<i>Kalathoi</i> amb la vora senzilla
	02120	<i>Kalathoi</i> amb la vora entrada
	02130	<i>Kalathoi</i> amb la vora motllurada
	02200	<i>Kalathoi</i> amb la vora inclinada cap a baix
	02220	<i>Kalathoi</i> amb la vora entrada
03000		Gerres
	03100	Gerres globulars
	03110	Gerres amb la vora exvasada
	03010	Gerres amb la vora exvasada i arredonida
	03111	Gerres amb la vora exvasada i nansa transversal superior
	03120	Gerres de cos ovoïdal amb la vora exvasada obliqua
	03022- 03023	Gerres ovoïdals amb la vora obliqua i decorada amb motlures a la part inferior.
	03130	Gerres amb la vora en forma de coll de cigne
	03140	Gerres amb la vora en forma de tulipa
	03150	Gerres amb la vora motllurada
	03050	Gerres amb la vora motllurada amb una acanaladura a l'exterior.
	03200	Gerres carenades amb la vora exvasada.

	03300	Gerres bicòniques
	03400	Gerretes bicòniques grises i oxidades
	03411	Gerretes bicòniques grises i oxidades amb una nansa i peu anul·lar senzill.
	03412	Gerretes bicòniques grises i oxidades amb una nansa i peu anul·lar amb solc perimètric
	03421	Gerretes bicòniques grises i oxidades amb una nansa, peu anul·lar senzill i decoració d'un llistell
	03432	Gerretes bicòniques grises i oxidades amb una nansa, peu anul·lar amb solc perimètric i decoració de dos llistells.
	03442	Gerretes bicòniques grises i oxidades amb una nansa, peu anul·lar amb solc perimètric i decoració de tres llistells
	03471	Gerretes bicòniques grises i oxidades amb una nansa, peu anul·lar amb solc perimètric i decoració de tres motlures.
04000		Copes
	04100	Skyphoides
	04200	Imitacions de les copes-skyphoi
	04210	Similars a la <i>cup-Skyphos</i> tipus heavy-wall
	04220	<i>Cup-Skyphos</i> similars als tipus Aranegui-Pla 11 aB
05000		Kràteres
	05100	Kràteres de mida petita amb la carena arrodonida
	05200	Kràteres de mida petita amb la carena viva.
06000		Imitacions de les ceràmiques de parets fines de les formes Mayet II, Marabini II-IV, Ricci I/I, I/359
07000		<i>Pithoi</i> o <i>pithiskoi</i> amb la vora vertical
	07020	<i>Pithoi</i> o <i>pithiskoi</i> amb la vora exvasada i arrodonida
	07040	<i>Pithoi</i> o <i>pithiskoi</i> amb la vora en forma de coll de cigne
	07050	Alfabetes
	07053	Alfabetes amb encaix de tapadora al llavi
	07054	<i>Pithiskoi</i> amb la vora horitzontal i encaix per a tapadora en el terç superior de la paret
08000		Tapadores
	08100	Tapadores amb el pom anul·lar
	08210	Tapadores amb el pom massís i motllura superior
12000		Àmfores
	12010	Àmfores amb el llavi vertical
	12020	Àmfores amb el llavi arrodonit
	12030	Àmfores amb el llavi pla
	12040	Àmfores amb el llavi inclinat cap a dins

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú**ZONA: 0****CAMPANYA: 2002****U. E.: 2345**

Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	30	1 D. 3111 1 D. 7040 1 D. 7050 1 D. 12020
Oxidada	5	
Sandvitx	10	
Reduïda	3	
Ceràmica al torn lent		
Reduïda	2	1 fragment de paret decorat amb un cordó 1 vora d'olla de perfil ovoide
Àmfora		
Púnico ebusitana	8	1 PE 16
Itàlica	7	1 Dr. 1 A
Baix republicana	2	
Vària		
Tovot	2	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2346

Ceràmica fina		
Campaniana A	1	
Campaniana B	1	
T S itàlica	1	
T S hispànica	3	1 Mezquíriz 15/17
T S A A	1	1 Lamb. 4/36
Ceràmica comuna importada		
Africana	2	
Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	20	1 D. 12020
Oxidada		
Sandvitx		1 nansa D. 4100
Ceràmica comuna romana		
De Tàrraco oxidada	3	1 nansa 1 vora d'olla 1 base plana
Oxidada	13	1 bol carenat
Àmfora		
Púnico ebusitana	1	
Itàlica	4	1 pivot
Local pasta groga	8	1 Pascual 1
Local pasta beix	6	

Imperial	10	
Vària		
Estuc	1	Blanc
Fauna		
Malacològica	1	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú	
ZONA: 0	CAMPANYA: 2002

U. E.: 2347

Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	11	
Oxidada	1	
Àmfora		
Romana	12	2 pivots
Vària		
<i>Dolium</i>	2	
Tovot	3	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú	
ZONA: 0	CAMPANYA: 2002

U. E.: 2348

Ceràmica fina		
Campaniana A	2	
Parets fines	5	1 Mayet II
Ceràmica comuna importada		
Itàlica	1	
Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	96	1 D. 3111 2 D. 7040 1 D. 12020 2 nanses d'àmfora 1 nansa bifida
Oxidada	9	
Sandvitx	6	
Ceràmica comuna romana		
Oxidada	6	1 nansa
Àmfora		
Púnic ebusitana	1	
Itàlica	4	
Local pasta groga	4	
Local pasta rosada i grollera	1	
Tarraconesa	2	

Indeterminada	5	1 nansa
---------------	---	---------

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2351

Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	95	1 D. 3111 1 D. 7040 2 D. 12020 1 nansa d'àmfora
Sandvitx	13	
Grisa fina	1	
Ceràmica al torn lent		
Oxidada	3	1 olla carenada
Àmfora		
Púnico ebusitana	1	
Fauna		

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2352

Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	6	1 D. 3200
Ceràmica comuna romana		
Oxidada	7	1 vora exvasada de pàtera amb encaix per a tapadora
Àmfora		
Local pasta groga	3	
Imperial	9	
Ceràmica moderna		
Vidriat Melat	2	
Oxidada	1	
Vària		
Estuc	2	Verds
Fauna		

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2355

Ceràmica fina		
TSAC	3	
Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	59	1 D. 3110 1 D. 3200 3 D. 12020 3 nanses
Ceràmica comuna romana		
Oxidada	8	
Grisa	1	
Amfora		
Itàlica	6	1 Dr. 2/4
Local	3	2 Pascual 1
Imperial	36	
Fauna		

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2357

Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	12	
Oxidada	9	1 D. 2120 1 nansa d'àmfora
Sandvitx	4	1 D. 3200 1 nansa
Grisa fina	1	
Reduïda	1	
Ceràmica comuna romana		
Oxidada	1	
Àmfora		
Itàlica	9	1 Dr. 1 A
Púnica	4	1 Mañá C
Púnico ebusitana	1	1 PE 14
Baix republicana	6	
Local pasta groga	1	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2360

Ceràmica fina		
Protocampaniana	1	
Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	60	1 D. 3200 2 nanses
Oxidada	12	
Sandvitx	4	1 morter similar a Dramond D2
Grisa fina	7	1 D. 1200 1 D. 3300
Oxidada amb engalba morada	3	
Ceràmica al torn lent		
Reduïda	4	
Amfora		
Púnico ebusitana	1	
Itàlica	1	
Baix republicana	7	
Fauna		

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú	
ZONA: 0	CAMPANYA: 2002

U. E.: 2363

Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	2	
Oxidada	2	1 nansa d'àmfora recoberta d'argamassa de calç
Sandvitx	1	
Ceràmica comuna romana		
Oxidada	1	
Àmfora		
Itàlica	2	
Local pasta beix	1	
Local pasta groga	3	
Indeterminada	3	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú	
--	--

ZONA: 0	CAMPANYA: 2002
----------------	-----------------------

U. E.: 2364

Ceràmica fina		
----------------------	--	--

Protocampaniana	1	1 Lamb 26
-----------------	---	-----------

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2365

Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	4	
Oxidada	2	
Sandvitx	1	
Grisa fina	1	1 nansa D. 3400
Ceràmica comuna romana		
Oxidada	1	?

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2367

Ceràmica fina		
Àtica de vernís negre	1	1 fragment de peu
Protocampaniana	1	
Campaniana A	3	3 Lamb 27 c
Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	57	1 D. 3200 1 D. 12020 1 nansa d'àmfora
Oxidada	23	1 <i>oenochoe</i> 1 abocador obert
Sandvitx	7	
Grisa fina	1	1 nansa D. 3400
Reduïda	3	
Ceràmica al torn lent		
Oxidada	1	
Àmfora		
Púnico ebusitana	4	1 PE 14
Baix republicana	3	1 nansa
Fauna		

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2369

Ceràmica fina		
Protocampaniana	1	
Campaniana B	1	
Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	272	1 D. 2120 1 D. 7040 5 D. 12020 5 nanses d'àmfora 1 nansa de gerro
Oxidada	17	1 D. 7050
Sandvitx	6	
Reduïda	7	1 vora de pàtera similar a la forma Lamb 36
Ceràmica al torn lent		
Oxidada	1	
Àmfora		
Massaliota	1	
Púnico ebusitana	3	
Itàlica	9	1 Dr. 1 A
Baix republicana	21	2 nanses

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú	
ZONA: 0	CAMPANYA: 2002

U. E.: 2374

Ceràmica comuna importada		
Vermell intern pompeya	1	
Itàlica	1	
Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	4	
Oxidada	1	
Sandvitx	1	
Reduïda	1	
Vària		
Maó foradat	2	

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2377

Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	217	1 D. 7040 6 D. 12020 4 nanses d'àmfora 1 pivot d'àmfora 1 nansa de cinta
Oxidada	21	1 nansa d'àmfora
Grisa fina	1	
Reduïda	1	
Ceràmica al torn lent		
Reduïda	11	
Àmfora		
Massaliota	2	
Baix republicana	1	
Fauna		

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú

ZONA: 0

CAMPANYA: 2002

U. E.: 2378

Ceràmica fina		
Àtica de vernís negre	1	
Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	641	1 D. 3130 1 D. 3200 2 D. 3111 4 D. 7040 2 D. 12010 19 D. 12020 14 nanses d'àmfora
Oxidada	23	1 D. 3130 1 D. 7040 1 D. 12000
Sandvitx	11	1 D. 3200
Reduïda	4	1 D. 1220
Ceràmica al torn lent		
Reduïda	4	
Àmfora		
Massaliota	9	
Itàlica	1	
Púnica	2	
Púnico ebusitana	6	

Vària		
Refractari	1	
Tovot	1	
Fauna		

6

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú	
ZONA: 0	CAMPANYA: 2002

U. E.: 2379

Ceràmica comuna ibèrica		
Beix	12	1 nansa de cinta amb depressió central

Establiment ibèric i vil·la romana de Darró, Vilanova i la Geltrú	
--	--

ZONA: 0	CAMPANYA: 2002
----------------	-----------------------

U. E.: 2381

Ceràmica comuna ibèrica		
--------------------------------	--	--

Beix	79	4 D. 12020
------	----	------------

		2 nanses d'àmfora
--	--	-------------------

		1 fragment de <i>pondus</i>
--	--	-----------------------------

9. Plànols

Plànols

- 1.- Planta general del jaciment de Darró
- 2.- Planta general de la *zona 0* amb indicació dels sectors excavats els anys 2001-2002
- 3.- Planta de la *zona 0* amb nomenclatura
- 4.- *Zona 0*. Planta de la casa 3 i carrer transversal. Planta núm. 2 amb nomenclatura
- 5.- *Zona 0*. Planta de la casa 3 i carrer transversal. Planta núm. 3 amb nomenclatura
- 6.- *Zona 0*. Planta de la casa 3 i carrer transversal. Planta núm. 5 amb nomenclatura
- 7.- *Zona 0*. Planta de la casa 3 i carrer transversal. Planta núm. 6 amb nomenclatura
- 8.- *Zona 0*. Planta de la casa 3 i carrer transversal. Planta núm. 7 amb nomenclatura
- 9.- *Zona 0*. Secció sur-nord del carrer transversal amb indicació de les U. E.
- 10.- *Zona 0*. Secció oest-est del carrer transversal amb indicació de les U. E.
- 11.- *Zona 0*. Secció sur-nord del carrer transversal amb indicació de les U. E.
- 12.- *Zona 0*. Secció sur-nord del carrer transversal amb indicació de les U. E.
- 13.- *Zona 0*. Secció sur-nord del carrer transversal amb indicació de les U. E.